

Kuća ljudskih prava
Selska cesta 112c, HR-10000 Zagreb
t: +385 (0)1 457 23 98
f: +385 (0)1 457 23 99
kontakt@documenta.hr
www.documenta.hr

MB: 1925199. OIB: 09095322581
Raiffeisen bank Austria d.d.
Broj računa: 2484008-1102930793

Ur. broj: 277-2012

Grad Zagreb
Gradska skupština
Odbor za imenovanje naselja, ulica i trgova
n/r g. Marin Knezović
Trg Stjepana Radića 1
10 000 Zagreb

Zagreb, 21. rujna 2012.

Inicijativa za imenovanje javnih površina u čast Anke Butorac i Nade Dimić

Poštovani,

ovom inicijativom predlažemo imenovanje javnih površina u čast antifašističkih heroina Anke Butorac i Nade Dimić, povodom ovogodišnje 70. obljetnice njihove smrti.

Tijekom Narodno-oslobodilačke borbe (1941.-1945.) dogodilo se do tada u povijesti nezabilježeno i nikada ponovljeno sudjelovanje žena u jednom vojnom sukobu. U ratnim operacijama na području Jugoslavije aktivno je sudjelovalo oko 100.000 žena, od kojih je oko 25.000 poginulo, oko 40.000 ranjeno, oko 2.000 dobilo vojni čin, a njih 87 proglašene su narodnim herojima, od kojih 15 područja Hrvatske. Procjenjuje se i da je u pozadinskim akcijama sudjelovalo oko dva milijuna žena.

Sve su te žene dale važan doprinos borbi za slobodu, a mnoge od njih pritom su se i istakle te zadužile društvo u kojem su djelovale. U čast dvije takve osobe, koje su se istakle i u borbi za ljudska i radnička prava prije rata i u antifašističkoj borbi, predlažemo da budu nazvane dvije sada bezimene zagrebačke ulice.

ANKA BUTORAC

Anka Butorac rođena je 1903. godine u selu Donjem Pazarištu, kraj Gospića. Nakon Prvog svjetskog rata preselila je u Sisak gdje započinje sindikalnu djelatnost. Od 1925. živi u Zagrebu gdje je izučila krojački zanat i zaposlila se u tvornici rublja. Radila je i kao blagajnica u Mjesnom komitetu „Crvene pomoći“. Godine 1927. izabrana je za članicu uprave Saveza radništva odjevne industrije i obrta u Zagrebu, a ubrzo i za članicu uprave Saveza radništva odjevne industrije i obrta Jugoslavije.

Istaknula se u radu Komisije za rad među ženama koja je aktivno doprinosila ženskoj emancipaciji i promociji ravnopravnosti spolova. Nakon uvođenja Šestosiječanjske diktature 1929. godine, Anka Butorac je uhapšena u masovnom hapšenju komunista u Zagrebu, kao angažiranih protivnika režima.

U istražnom i sudskom zatvoru provela je petnaest mjeseci, a zatim je internirana u rodno mjesto. Uskoro je uspjela pobjeći iz sela i ponovo se vratila u Zagreb, gdje živi ilegalno. Krajem 1930. godine odlazi u Moskvu gdje 1935. godine završava studij te se vraća u zemlju. Isprva u Sisak, zatim u Čakovec i Varaždin. Kao sindikalna radnica u Čakovcu je organizirala sindikalnu školu.

Bila je i jedna od glavnih organizatora velikoga štrajka radnika poduzeća „Tivar“ u Varaždinu, u kojem je sudjelovalo nekoliko tisuća radnika tražeći svoja elementarna prava. Ta aktivnost Anke Butorac direktno je doprinijela promociji i borbi za radnička prava uopće. Uhapšena je 1937. godine u Nevesinju, rodnom mjestu svog supruga. Provela je tri mjeseca u istražnom zatvoru u Petrinji, a zatim je puštena uslijed nedostatka dokaza.

Radila je u zagrebačkim sindikalnim organizacijama i na otpremanju dobrovoljaca u Španjolsku. Početkom 1938. godine ponovo je uhapšena prilikom pokušaja ilegalnog odlaska u Španjolsku. Provela je nekoliko mjeseci u zatvoru, a zatim je puštena. Suradivala je u listu „Ženski svijet“, a početkom 1940. postala je i članica redakcije.

Bila je članica Stožera za organizaciju prvosvibanjskih demonstracija u Zagrebu 1940. godine. Ponovno je bila uhapšena iste godine i odvedena u zatvor u Lepoglavi gdje je dočekala fašističku okupaciju te je isprva bila prebačena u logor kod Gospića, zatim Jastrebarsko, i konačno u Koncentracijski logor Danica kod Koprivnice. Partijska organizacija iz Koprivnice uspjela ju je osloboditi u zajedničkoj akciji 1941.

Potom je prebačena u Zagreb, a poslije odlazi na Banovinu. Na putu do Banijskog partizanskog odreda, grupa ilegalaca iz Zagreba u kojoj se nalazila i Anka Butorac, naišla je na ustašku zasjedu kod Velikog Krčeva.

Butorac je teško ranjena i zarobljena. Ustaše je odvođe u Kostajnicu, gdje je bila podvrgnuta ispitivanju i mučenju. Umire nakon tri dana mučenja, u siječnju 1942. godine.

Za narodnu heroinu proglašena je 1949. godine.

NADA DIMIĆ

Nada Dimić rođena je 1923. godine u selu Divošelo kraj Gospića, kao sedmo dijete tvorničkog radnika, povratnika iz Amerike. U Gospiću je završila osnovnu školu i tri razreda gimnazije, a četvrti razred gimnazije i prvi razred Trgovačke akademije u Zemunu. Već kao srednjoškolka aktivno se uključuje u radnički i komunistički pokret. U Zemunu prvi put dolazi u sukob s tadašnjim vlastima. Tada je prvi puta i uhapšena i pretučena te joj je zabranjen nastavak školovanja u čitavoj zemlji.

S okupacijom zemlje od strane fašista, u lipnju 1941., Nada Dimić bila je jedna od osnivačica i borkinja Prvog sisačkog partizanskog odreda, a sudjelovala je i u diverzantskim akcijama te rukovodila tehnikom Okružnog komiteta KPH za Sisak.

Tijekom zadatka na ponovnoj uspostavi prekinutih komunikacijskih veza između Sisačkog odreda i zapovjedništva, ustaški agenti je hapse i šalju u zagrebački zatvor gdje je danima mučena i potom prebačena u bolnicu na Svetom Duhu. Uz pomoć zagrebačkih ilegalaca uspjela je pobjeći iz bolnice na Petrovu goru, odakle odlazi u Karlovac i radi na organiziranju sastanaka s omladinom, prikupljanju opreme, hrane i oružja, te kao provjerena kurirka između gradskih organizacija i partizanskih jedinica. Na Petrovoj gori sudjeluje na konstituirajućoj sjednici Glavnog štaba partizanskih odreda Hrvatske.

U studenome 1941. odigrala je značajnu ulogu u pripremanju akcije na bolnicu u Karlovcu kada su partizanske postrojbe pod vodstvom Većeslava Holjevca oslobodile više zatvorenika. S obzirom na intenzivnu aktivnost, zaključeno je da će je daljnji ostanak u gradu dovesti u veliku opasnost te joj je

Holjevac više puta predlagao neka se skloni , na što je ona, ostalo je zabilježeno, odgovarala: „Veco, ne mogu svi otići, netko mora ostati i u gradovima.“

Uhapšena je tijekom jedne od akcija kada je u istom danu, svjesno riskirajući, prošla dva puta karlovačku mitnicu na Dubovcu i odvela nekoliko Karlovčana „na vezu“ prema Kordunu i vratila se u grad. Pri trećem prelasku, ustaški agent primijetio je istu mladu ženu s kolicima koja je nekoliko puta tog dana prošla istim putem. Uhapšena je i smještena u karlovački zatvor iz kojega je nedugo potom prebačena u zloglasni zatvor u Savskoj cesti u Zagrebu, gdje usprkos svakodnevnim strahovitim mučenjima nije otkrila čak ni svoje ime.

Početkom veljače 1942. otpremljena je u logor Stara Gradiška gdje je krajem ožujka ubijena. Nada Dimić ubijena je s nepunih 19 godina.

Godine 1951. proglašena je narodnom heroinom.

LOKACIJE ZA ULICE:

Za ulice Anke Butorac i Nade Dimić predlažu se bezimene ulice uz južni dio Avenije Većeslava Holjevca. Konkretno, bezimena ulica koja spaja Aveniju V. Holjevca s Oreškovićevom ulicom, odnosno jedan od tamošnjih odvojaka Horvatove ulice.

Navedene ulice ionako treba imenovati zbog nužne markacije prostora, a na predmetnom je prostoru, uz postojeće bezimene ulice, istim imenom nazvan čitav niz novonastalih ulica što otežava snalaženje u gradu.

Predložena ulica koja spaja Aveniju Većeslava Holjevca s Oreškovićevom nema kućnih brojeva.

Nadovezujući se na zagrebačku, napose novozagrebačku, tradiciju tematskih imenovanja i poštujući postojeću situaciju na terenu, predložene ulice Anke Butorac i Nade Dimić nadovezuju se na ulicu nazvanu u čast Većeslava Holjevca koji je također bio istaknuti antifašist i narodni heroj, odnosno na Oreškovićevu i Horvatovu ulicu koje su također nazvane po antifašistima.

Imenovanjem predložene dvije ulice povećao bi se broj „ženskih“ ulica u gradu, a ujedno bi bila ispravljena nepravda koja je počinjena 1990-ih godina kada su imena Nade Dimić i Anke Butorac uklonjena iz javnog prostora Zagreba.

Vraćajući ulice nazvane u čast dvije heroine koje su, osim u antifašističkoj borbi, bile aktivno i značajno angažirane i u borbi za radnička, socijalna i ljudska prava, afirmiraju se te ustavne vrijednosti.

Inicijativa za imenovanje ulica u čast Anke Butorac i Nade Dimić pokrenuta je u okviru projekta Virtualni muzej Dotršćina (www.dotrscina.hr).

S poštovanjem,

Virtualni muzej Dotršćina

Documenta - Centar za suočavanje s prošlošću

Centar za mirovne studije

Centar za ženske studije

Savez antifašističkih boraca i antifašista Republike Hrvatske

Zajednica udruga antifašističkih boraca i antifašista Zagrebačke županije i grada Zagreba

prof. dr. sc. Drago Roksandić, Odsjek za povijest, Filozofski fakultet, Sveučilište u Zagrebu

Srpsko narodno vijeće